

Raadsvoorstel

Raadsvergadering d.d.	: 19 april 2016
Agendapunt	: 6
Portefeuillehouder	: mw. M.A. de Visser
Onderwerp	: Plan schuldhulpverlening Bedum, De Marne en Winsum 2016-2020
B&W besluit d.d.	: 5 april 2016

Leens, 5 april 2016

Aan de raad.

Inleiding

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) bepaalt dat gemeenten een wettelijke taak en zorgplicht hebben op het terrein van de integrale schuldhulpverlening. Dit houdt in dat gemeenten ervoor moeten zorgen dat kwalitatief goede schuldhulpverlening beschikbaar is en dat het resultaat hiervan wordt geborgd en gemonitord. Gemeenten hebben de taak om integraal beleid voor schuldhulpverlening te ontwikkelen. Hiertoe moet een plan worden vastgesteld dat richting geeft aan de uitvoering van de integrale schuldhulpverlening en de regierol van de gemeenten.

Schuldhulpverlening

Vanuit de Wgs is bepaald dat er minimaal eens per vier jaar een nieuw beleidsplan moet worden vastgesteld dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening en de regierol van gemeenten. In het beleidsplan schuldhulpverlening moet volgens de wet in ieder geval worden opgenomen wat de bereiken resultaten zijn, hoe de kwaliteit wordt geborgd, het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot de wacht- en doorlooptijden en hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vorm gegeven. Het college voert het plan uit en heeft de bevoegdheid beleidsregels vast te stellen.

Het beleidsplan schuldhulpverlening was voor de periode van het jaar 2012 tot het jaar 2016 vastgesteld. Deze periode is nu voorbij. Dat betekent dat er door de raad een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening moet worden vastgesteld voor de komende vier jaar. Op basis van de kaders in dit beleidsplan zal er in de uitvoering gewerkt gaan worden met een nieuw uitvoeringsplan.

Kadernota schuldhulpverlening BMW

De gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum werken nauw samen op het gebied van het sociaal domein. Daarom is ervoor gekozen om eerst gezamenlijk de algemene beleidskaders schuldhulpverlening door de vier gemeenten vast te laten stellen zoals die staan omschreven in de Kadernota schuldhulpverlening BMW 2016-2019. De raden is hierbij gevraagd om input te leveren voor het beleidsplan schuldhulpverlening. Deze input is meegenomen in het nieuwe beleidsplan 'Plan schuldhulpverlening 2016-2020'. Op pagina 1 van het beleidsplan staat aangegeven welke kaders er zijn gesteld in de raadsvergaderingen en waar deze kaders zijn terug te lezen in het beleidsplan.

Plan schuldhulpverlening 2016-2020

De schuldhulpverlening van de gemeenten Bedum, De Marne en Winsum (BMW) wordt uitgevoerd door de Groningse Kredietbank (GKB). Op basis van het beleidsplan schuldhulpverlening heeft BMW

dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgesloten met de GKB waarin de uitvoering van de schuldhulpverlening voor de gemeenten is vastgelegd. Er moet nu een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening worden vastgesteld voor de komende vier jaar. Daartoe heeft de GKB een nieuw beleidsplan geschreven: 'Plan schuldhulpverlening 2016-2020'. Dit beleidsplan is aangepast naar de situatie van BMW en loopt van 1 januari 2016 tot uiterlijk 1 januari 2020. Op basis van dit nieuwe beleidsplan kunnen de DVO's worden voortgezet. Het 'Plan schuldhulpverlening 2016-2020' is in grote lijnen vergelijkbaar met het beleidsplan dat voor de periode van 2012 tot 2016 was vastgesteld.

Hieronder zal een aantal onderdelen van het beleidsplan nader worden uitgelicht.

Doelstellingen schuldhulpverlening

Vanuit de integrale schuldhulpverlening zijn de volgende doelstellingen vastgesteld:

- voorkomen van schulden (voorkomen van recidive)
- duurzame resultaten en duurzame financiële stabiliteit
- oplossen van schulden
- bevorderen participatie
- voorkomen van maatschappelijke kosten

Uitgangspunten schuldhulpverlening

De uitgangspunten voor schuldhulpverlening zijn:

- Een brede doelgroep
- Maatwerk en vraaggerichte dienstverlening
- Een integrale aanpak
- Eigen verantwoordelijkheid van de klant
- Preventie en nazorg

Preventie

Door aandacht te hebben voor preventie en nazorg wordt geprobeerd het ontstaan van schulden te voorkomen. Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen. Deze zijn erop gericht om de financiële vaardigheden van burgers te vergroten zodat zij hun financiën op orde kunnen houden. Hiermee wordt voorkomen dat mensen in de financiële problemen raken en is er minder kans op recidive. De focus ligt bij preventie op kinderen en jongeren en op gezinnen met jonge kinderen (financiële opvoeding). Verder is er aandacht voor diverse specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden, ouderen en statushouders.

Onlangs hebben de BMW-gemeenten de GKB en de VKB opdracht gegeven om gezamenlijk een plan op te stellen voor een preventieve aanpak van schulden. Vanaf januari 2016 geven de GKB en de VKB gezamenlijk workshops op het gebied van preventie van schulden op het werkplein te Winsum voor mensen die net een uitkering hebben aangevraagd. Verder wordt er nagedacht over andere vormen van preventie en ook over de rol die ketenpartners en vrijwilligers daarbij zouden kunnen vervullen.

SoZaWe het Hoogeland heeft een belangrijke taak in het signaleren en voorkomen van schulden. Zodra een inwoner zich meldt voor een uitkering wordt gekeken naar de vermogenssituatie en of er sprake is van (dreigende) schulden. Vervolgens wordt passende dienstverlening ingezet. Een methode om schulden te voorkomen is om vaste lasten door te betalen van de uitkering door de uitkeringsadministratie. Het college zal de uitvoering opdracht geven om te onderzoeken of deze werkwijze (her) ingevoerd zou kunnen worden.

Vroegsignalering

Vroegsignalering houdt in dat achterstanden in betalingen bij woningbouwcorporaties en nutsbedrijven tijdig worden gesignaleerd zodat kan worden voorkomen dat er problematische schulden

ontstaan bij mensen. BMW neemt deel aan een landelijk convenant vroegsignalering en krijgt bericht van woningbouwcorporaties en nutsbedrijven wanneer er sprake is van achterstanden. Mensen worden dan door een inkomensconsulent of een maatschappelijk werker benaderd om ze te wijzen op mogelijkheden van ondersteuning.

Recidive

Recidive wordt zoveel mogelijk voorkomen door een goede begeleiding, inzet op financiële zelfredzaamheid, goede voorlichting en het leveren van nazorg. Wettelijk gezien mag de toegang tot schuldhulpverlening worden geweigerd als er sprake is van recidive of fraude. Omdat schulden een belemmering vormen voor participatie in de samenleving, wordt van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt. Aan de hand van feiten en individuele omstandigheden wordt zorgvuldig afgewogen of er opnieuw mogelijkheden zijn voor schuldhulpverlening.

Gezinnen met kinderen

Op basis van de Wgs moet in het beleidsplan specifiek aandacht worden besteed aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen. Een aanzienlijk aantal van deze gezinnen leeft in armoede en in die situatie kunnen snel schulden ontstaan. Kinderen groeien dan op in een schuldensituatie en het risico bestaat dat zij daardoor zelf ook eerder schulden gaan maken. Deze groep verdient daardoor extra aandacht. Er wordt bij de GKB extra aandacht besteed aan gezinnen met kinderen omdat dit een kwetsbare doelgroep is. Ten aanzien van deze doelgroep wordt daarom terughoudend omgegaan met uitsluitinggronden van recidive, fraude of bestuurlijke boete.

Ouderen

Ouderen lijken steeds meer in de financiële problemen te komen doordat de pensioenen afnemen en de kosten voor de zorg alsmaar toenemen. Hoewel er geen signaal is dat ouderen in deze regio veel meer problemen met schulden hebben dan voorheen, wil BMW toch graag extra aandacht voor deze doelgroep. Het college zal de uitvoering opdracht geven om te onderzoeken of preventieactiviteiten kunnen worden uitgebreid. De doelgroep ouderen zal in dit onderzoek worden meegenomen.

Ondernemers

Zelfstandig ondernemers kunnen onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op schuldhulpverlening. In de eerste plaats zal worden onderzocht of de zelfstandig ondernemer met financiële problemen kan worden geholpen in het kader van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz). Het kan dan gaan om kredietverlening of bijstand in levensonderhoud. Ondernemers die nog een lopende onderneming hebben kunnen voor schuldhulpverlening worden doorverwezen naar organisaties die in schuldhulpverlening aan ondernemers gespecialiseerd zijn. Primair is het Ondernemershuis Noord-Groningen hiervoor de aangewezen partij in onze regio. Deze organisatie ontvangt vanuit economische zaken van de vier gemeenten een subsidie om (beginnende) ondernemers te ondersteunen.

Mensen met zakelijke schulden waarvan de onderneming inmiddels is stopgezet kunnen een beroep doen op de reguliere schuldhulpverlening. De GKB neemt zelfstandig ondernemers op in de reguliere schuldhulpverlening wanneer zij hun onderneming hebben beëindigd of wanneer zij bereid zijn om binnen drie maanden te stoppen met hun eigen onderneming.

ZZP-ers lijken steeds vaker in de financiële problemen te komen. Het college zal de uitvoering de opdracht geven om te onderzoeken hoe groot dit probleem is en of en op welke manier de gemeenten deze doelgroep (financiële) ondersteuning zouden kunnen bieden.

Toename beschermingsbewind

Landelijk is er een zorgelijke groei van mensen waarvoor beschermingsbewind wordt verleend. Dit betekent voor gemeenten een toename van de uitgaven van bijzondere bijstand omdat veel mensen de kosten hiervoor niet zelf kunnen betalen. Oorzaak van de toename is onder meer de recente wetswijziging waardoor ook verkwisting en het hebben van problematische schulden grond kunnen zijn voor beschermingsbewind. Hierdoor komen veel meer mensen in aanmerking voor

beschermingsbewind dan voorheen. Ook het steeds ingewikkelder worden van de regelgeving maakt dat veel burgers er financieel niet meer uitkomen en eerder in beschermingsbewind terecht komen.

Beschermingsbewind valt niet onder de wettelijke taak van de Wgs, maar de GKB blijft de bewindvoering zelf uitvoeren om de kwaliteit te waarborgen en de kosten in de hand te houden. De gemeenten betalen de kosten van voor beschermingsbewind vanuit de bijzondere bijstand wanneer iemand die kosten zelf niet kan betalen.

Rol vrijwilligers

De Wgs heeft als doel de effectiviteit van schuldhulpverlening te vergroten. Hierbij moet aandacht worden besteed aan preventie, schuldhulpverlening en nazorg. De bezuinigingen binnen het sociaal domein, de toenemende schuldenlast bij gezinnen en de wettelijke verantwoordelijkheid maken dat gemeenten zorgvuldige keuzes moeten maken binnen de schuldhulpverlening. Met name bij de activiteiten gericht op preventie en nazorg zouden vrijwilligers een belangrijke rol kunnen spelen. Zo verleent BMW bijvoorbeeld jaarlijks subsidie aan Humanitas en worden vrijwilligers van Humanitas ingezet voor de administratieve ondersteuning van burgers. Daarnaast wordt samengewerkt met verschillende hulpinstellingen en vrijwilligersorganisaties, die vanuit hun eigen deskundigheid werkzaam zijn op deelgebieden van de (schuld)hulpverlening.

Wacht- en doorlooptijden

In de Wgs is opgenomen dat een persoon die zich wendt tot integrale schuldhulpverlening binnen vier weken een gesprek moet hebben met de schuldhulpverlener waarbij de hulpvraag wordt vastgesteld. In crisissituaties dient het gesprek binnen drie dagen plaats te vinden. Er zijn bij de GKB geen wachtlijsten en de wettelijk vastgestelde termijnen worden gehaald.

Beleidsregels

De Wgs maakt het mogelijk dat gemeenten zelf aanvullende beleidsregels stellen ten aanzien van schuldhulpverlening. In deze beleidsregels kan nader invulling worden gegeven aan diverse onderdelen zoals bijvoorbeeld de gronden voor weigering van een aanbod schuldhulpverlening, de verplichtingen van de aanvrager, wanneer schuldhulpverlening kan worden geweigerd of beëindigd, wat te doen bij recidive en de hardheidsclausule. BMW heeft geen aanvullende beleidsregels voor de schuldhulpverlening opgesteld. Zij hebben de samenwerkingsafspraken vastgelegd in de DVO's. Het college zal de uitvoering opdracht geven om deze afspraken op grond van het voorliggende beleidsplan te herzien.

Resultaten

De gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de resultaten van de schuldhulpverlening van de GKB via de afzonderlijke jaarrekeningen van de gemeenten en via het jaarverslag SoZaWe. Indien de resultaten daartoe aanleiding geven kunnen de DVO's worden bijgesteld.

Managementrapportage

BMW wil graag inzichtelijk hebben welke schuldhulpverlening er wordt ingezet bij de GKB en wat precies de resultaten zijn. In het kader van monitoring wordt de GKB vanaf nu gevraagd om kwartaalrapportages te leveren waarin de volgende informatie wordt opgenomen:

- wachttijden
- instroom
- ingezette producten
- doorlooptijden
- uitval
- uitstroom
- recidive
- realisatie ten opzichte van de begroting

Daarnaast zal in de kwartaalrapportage aandacht moeten worden besteed aan de verschillende doelgroepen die een beroep doen op schuldhulpverlening (leeftijd, geslacht, gezinssituatie, problematiek en hulpvraag, inkomen, hoogte schulden, oorzaak schulden).

In de DVO's met de GKB zal het verstrekken van bovenstaande managementinformatie worden opgenomen.

Cliëntenraad SoZaWe BMW

De cliëntenraad heeft het beleidsplan Schuldhulpverlening BMW 2016-2020 van advies voorzien. De cliëntenraad heeft aangegeven het een goed Plan voor de BMW-gemeenten te vinden waarin ook in geval van bijstandsfraude en recidive, uitsluitingsgronden voor de WSNP, zal worden bekeken wat er mogelijk is.

Preventie en nazorg zijn bijzonder belangrijk en dit onderstreept de cliëntenraad graag. Tot slot wordt de hoop uitgesproken dat het beleidsplan voor Eemsum een zelfde inhoud zal krijgen. Deze wordt met belangstelling tegemoet gezien.

Voorstel

Voorgesteld wordt om het beleidsplan 'Plan schuldhulpverlening Bedum, De Marne en Winsum 2016-2020' vast te stellen.

Beoogd effect

Voor de komende vier jaren een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening vaststellen op basis waarvan de BMW gemeenten op een goede manier uitvoering kunnen geven aan integrale schuldhulpverlening.

Uitvoering

Kosten

De meerjarige financiering van de gemeentelijke schuldhulpverlening is vastgelegd in de afzonderlijke begrotingen van 2016 van de drie gemeenten. Binnen de begrotingen is structureel budget gereserveerd voor schuldhulpverlening. Het beleid dat is vorm gegeven in het Plan schuldhulpverlening 2016-2020 past binnen de kaders van de vastgestelde begrotingen.

Begroting 2016

Gemeente Bedum	€ 40.000,-
Gemeente De Marne	€ 85.000,-
Gemeente Winsum	€ 87.000,-

Evaluatie

De gemeenteraad wordt jaarlijks geïnformeerd over de resultaten van de schuldhulpverlening van de GKB via de afzonderlijke jaarrekeningen van de gemeenten en via het jaarverslag SoZaWe. Indien de resultaten daartoe aanleiding geven kunnen de DVO's worden bijgesteld. In 2019 zal het voorliggende beleidsplan worden geëvalueerd. Dit zal mede als basis dienen voor het beleidsplan 2020-2024.

**Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente De Marne,**

de gemeentesecretaris,

dhr. B.W. Verwey

de burgemeester,

dhr. F.H. Wiersma